Plan van aanpak om te komen tot de Toekomstvisie 2040 Ooststellingwerf

gemeente ooststellingwerf

SIR communicatie & participatie

Datum: 10-12-2024 **Auteur:** Werkgroep Toekomstvisie in samenwerking met SIR communicatie & participatie **Versie:** definitief

1 Toelichting aanpak

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het ontwikkelen van een toekomstvisie 2040 voor de gemeente Ooststellingwerf ligt in onze gezamenlijke ambitie om een veerkrachtige, duurzame en inclusieve gemeenschap te waarborgen, rekening houdend met de dynamische maatschappelijke, economische en ecologische ontwikkelingen. Maar wat is daarvoor nodig? Wat moeten we daarvoor doen? Waar willen we in 2040 als gemeente staan? Op deze vragen geven we antwoord in de toekomstvisie.

De toekomstvisie 2040 biedt de kans om proactief in te spelen op veranderingen en kansen te benutten voor een toekomstbestendig Ooststellingwerf. De toekomstvisie fungeert als een integraal kompas en helpt ons om over beleidsterreinen heen focus aan te brengen en gezamenlijk richting te geven aan de toekomst van Ooststellingwerf.

1.2 Dit document gaat over participatie

In dit document schetsen we het participatieproces voor het ontwikkelen van de toekomstvisie. We geven aan op welke momenten en op welke manier we zowel externe als interne betrokkenen – waaronder inwoners, ondernemers, werkgevers, experts, de gemeenteraad, het directieteam, het college en ambtenaren – actief betrekken bij het proces.

De inbreng van alle betrokkenen vanuit verschillende perspectieven leidt tot een toekomstvisie met **optimale kwaliteit**, omdat we vanuit verschillende invalshoeken informatie en meningen ophalen en deze goed kunnen afwegen. Uiteindelijk willen we komen tot een toekomstvisie met een aantrekkelijk toekomstbeeld met realistische ambities en duidelijke strategische keuzes waar we ons de komende jaren op gaan focussen. Dit betekent ook dat we bewust keuzes maken om op bepaalde onderwerpen minder accenten te leggen.

Het doel van de participatie is dus optimale kwaliteit. Het doel van participatie is niet primair het creëren van draagvlak. Het is immers onmogelijk om een toekomstvisie op te stellen waar iedereen het mee eens is. Participatie draagt bij aan optimale kwaliteit doordat we via de participatie de belangen, ideeën en perspectieven van betrokkenen verzamelen. Die weegt de raad vervolgens transparant en zorgvuldig af in de besluitvorming over de toekomstvisie. Dit uitgangspunt zullen we op een open en duidelijke manier communiceren naar alle deelnemers in het proces, zodat de verwachtingen helder zijn vanaf het begin.

Uit vele onderzoeken en participatieprocessen met inwoners uit de afgelopen jaren weten we al heel veel. Dit gaan we niet overnieuw doen. De participatie zal zich dus richten op dingen die we nog niet (goed genoeg) weten. En we willen dat de participatie voor inwoners relevant is (geen participatie om het 'vinkje' te kunnen zetten dat er geparticipeerd is).

1.3 Het beleidsdoel

Het schrijven van de toekomstvisie 2040 is geen doel op zich. We willen er iets mee bereiken, namelijk: '**Op hoofdlijnen keuzes maken en focus aanbrengen zodat we als gemeente (positieve) impact maken op de brede welvaart van de Ooststellingwerfse samenleving.'** Dit is het beleidsdoel dat we met de *toekomstvisie* willen bereiken.

Met dit *plan van aanpak* willen we de participatiegesprekken met de samenleving, de gemeenteraad en de organisatie zó inrichten dat we met de toekomstvisie 2040 bijdragen aan dit uiteindelijke beleidsdoel.

Brede welvaart
Het Planbureau voor de Leefomgeving beschrijft dat brede welvaart naast materiële welvaart gaat over gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. De toekomstvisie 2040 beantwoordt dus hoe wij op strategisch niveau invulling willen geven aan deze factoren.

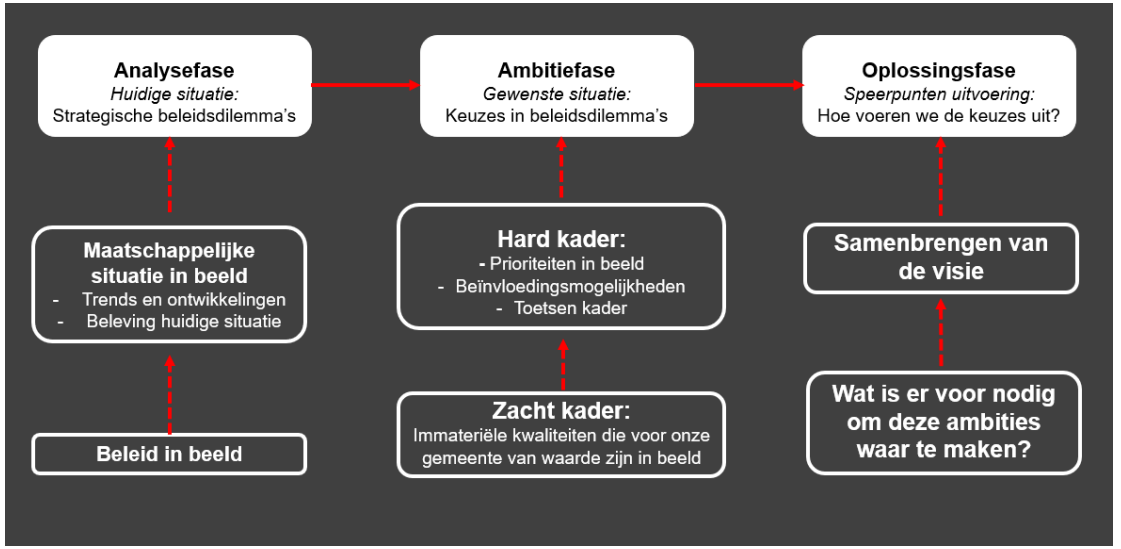
1.4 Fasen om te komen tot het beleidsdoel

Om te komen tot de toekomstvisie 2040 doorlopen we verschillende fasen. Het eindresultaat van de verschillende fasen bepaalt waarom, waarover en wie er mogen participeren. Zo heeft participatie in elke fase een andere rol en sturen we op een gesprek met resultaat. In dit project onderscheiden we de volgende fasen:

- Analysefase
- Ambitiefase
- Oplossingsfase
- Uitvoeringsfase
- Beheerfase

Participatiefasen
We vinden dat we de kwaliteit van de visie kunnen optimaliseren door de omgeving te betrekken in het analyseren van de huidige situatie, het formuleren van onze ambities en het komen tot oplossingen. Daarom beschrijft deze aanpak participatie op hoofdlijnen voor de *Analysefase, Ambitiefase & Oplossingsfase*. Het eindresultaat van deze fasen en de bijbehorende sub-fasen hebben we schematisch weergeven in het model aan de rechterzijde van deze pagina.

In de toekomstvisie zelf nemen we een hoofdstuk op over hoe we de uitvoeringsfase en beheerfase invullen.

1.5 Toelichting plan van aanpak

In dit document beschrijven we in hoofdlijnen hoe het proces om te komen tot de toekomstvisie er uitziet, wie we wanneer betrekken en welke tussenproducten we opleveren. Dit hebben we voor de analyse-, ambitie- en oplossingsfase opgeschreven in een participatiematrix, zie H2, H3 en H4.

De focus van de participatiematrix ligt op het eindresultaat voor die fase. Van daaruit redeneren we wat we op hoofdlijnen willen vragen om te komen tot dit eindresultaat. Vervolgens staat kort beschreven welke publieksgroepen we daarbij betrekken en wat hun ruimte voor inbreng is. Ten slotte doen we alvast enkele suggesties voor gespreksvormen die we in kunnen zetten.

Uitwerking aanpak op hoofdlijnen
Dit plan van aanpak op hoofdlijnen vraagt een verdere uitwerking voorafgaand aan de te voeren gesprekken. We werken de participatievragen voorafgaand aan iedere ronde nog uit in concrete, publieksvriendelijke vragen.

2 Participatiematrix analysefase (jan-maart '25)

In onderstaande matrix staat per fase hoe de participatieaanpak in de analysefase er uit ziet. Aan het eind van de analysefase hebben we een **overzicht van de belangrijkste strategische beleidsdilemma's**. Grijs = intern proces of experts, Blauw = rol voor de raad, Groen = rol voor inwoners

Fase	Eindresultaat	(Participatie)vraag	Publiek	Ruimte van inbreng	In te zetten gespreksvormen
1. **Analyse beleidsstukken** Januari 2025	Overzicht van bestaand beleid voor verschillende beleidsterreinen	Wat zijn de belangrijkste afspraken die we hebben vastgelegd in beleid voor de verschillende beleidsterreinen (samenvatting)?	Werkgroep toekomstvisie (geen participatie)	-	-
		Hebben we alle relevante beleidsstukken in beeld, is het bestaande beleid goed samengevat en zijn er punten waar het bestaande beleid met elkaar schuurt?	Interne collega's	adviseren	Integrale toetsingssessie
2a. **Maatschappelijke situatie in beeld: Analyse trends en ontwikkelingen** Februari 2025	Overzicht van de belangrijkste trends en ontwikkelingen in de gemeentelijke samenleving per beleidsterrein.	Welke trends en ontwikkelingen zien we momenteel in de Ooststellingwerfse samenleving?	Fries planbureau	adviseren	Rapport opleveren
		Wat zijn de belangrijkste kansen en uitdagingen voor jouw beleidsterrein? Missen we daarbij nog uitdagingen?	Interne collega's	adviseren	Opties: Post-it sessie per thema Thematafels
2b. **Maatschappelijke situatie in beeld: Analyse beleving huidige situatie** Maart 2025	Maatschappelijke situatie in beeld door inzicht in wat er speelt in de samenleving. Dit betekent een inventarisatie van kansen en uitdagingen die inwoners van de verschillende dorpen zien.	Wat zijn ontwikkelingen in jouw dorp waar je optimistisch over bent of waar je je zorgen over maakt? *Inwoners bevragen op kansen en uitdagingen per beleidsterrein.*	Inwoners, met speciale aandacht voor de stem van inwoners <35 jaar.	raadplegen	Inwonerspanel & dorpsschouw, aanvullen met online prikbord
3. **Beschrijven beleidsdilemma's** maart 2025	Een overzicht van strategische beleidsdilemma's op of tussen beleidsterreinen.	Hoe verhouden het bestaande beleid (1), trends en ontwikkelingen, kansen en uitdagingen (2a) en de beleving van de huidige situatie (2b) zich tot elkaar en welke strategische beleidsdillema's zien we daarbij?	Interne collega's	raadplegen	Integraal werkatelier

3 Participatiematrix ambitiefase (april-juni '25)

De ambitiefase leidt tot een voorstel over de **strategische ambities waarmee we een positieve impact gaan maken op de brede welvaart in de Ooststellingwerfse samenleving en de hoofdlijnen van onze toekomstvisie**. Grijs = intern proces of experts, Blauw = rol voor de raad, Groen = rol voor inwoners.

Fase	Eindresultaat	(Participatie)vraag	Publiek	Ruimte van inbreng	In te zetten gespreksvormen
1a. Zacht afwegingskader April/mei 2025	Zachte (niet meetbare) kwaliteiten van de gemeente zijn in beeld gebracht welke meegewogen kunnen worden in de beleidskeuzes	Wat zijn kwaliteiten van onze gemeenschap die niet verloren mogen gaan richting 2040? En welke immateriële kenmerken van onze gemeente dragen eraan bij dat het fijn is om hier te leven?	Inwoners	raadplegen	Kwalitatieve gesprekken: (online) prikbord, pop-up bus/kraam (evt bij open dag olv raadsleden), buisjes waar je muntjes in kan stoppen
1b. Hard afwegingskader April/mei 2025	Een afwegingskader voor de te maken beleidskeuzes op basis van een prioritering van aspecten van brede welvaart en de gemeentelijke beïnvloedingsmogelijkheden.	Aan welke aspecten van brede welvaart wordt in onze samenleving de meeste waarde gehecht?	Werkgroep toekomstvisie o.b.v. eerder onderzoek Fries planbureau	-	-
		Wat is er voor nodig om hier prettig te blijven werken en ondernemen in Ooststellingwerf? *O.b.v. aspecten brede welvaart.*	Ondernemers en werkgevers	raadplegen	Focusgroep met club van ondernemers om tot een verhaal van de groep te komen
		Welke maatregelen en beleidskeuzes op hoofdlijnen kan *de gemeente* inzetten om een positieve invloed te hebben op de brede welvaart in de samenleving?	Werkgroep toekomstvisie (geen participatie)	-	-
		Dit is het afwegingskader, dat bestaat uit vragen/uitgangspunten die structuur geven bij het maken van integrale beleidskeuzes voor de toekomstvisie 2040. Zijn dit inderdaad de belangrijkste vragen/uitgangspunten die we willen gebruiken om keuzes te maken?	DT/College	beslissen	Toetsingssessie
2. Formuleren beleidsambities Begin juni 2025	Formuleren beleidsambities door keuzes over strategische beleidsdilemma's m.b.v. het afwegingskader	Hoe wegen we de geïdentificeerde beleidsdilemma's uit de analyse integraal af (experts) en wat betekent dit voor hoe we Ooststellingwerf in 2040 zien (raad)?	Experts en gemeenteraad	raadplegen	Stellingengesprek: Toelichting afwegingskader door betrokken inwoners en experts (bijv. Fries planbureau) en daarna gemeenteraad in gesprek over stellingen om meningen over hoofdlijnen toekomstvisie te peilen
3. Formuleren hoofdlijnen toekomstvisie Eind juni 2025	Beschrijving van realistische strategische beleidsambities op het gebied van brede welvaart in Ooststellingwerf door het maken van integrale afweging in beleidsdilemma's, leidend tot de hoofdlijnen van de toekomstvisie.	Hoe vertalen we de door de raad gestelde beleidsambities in hoofdlijnen voor de toekomstvisie?	DT/College	meewerken	Co-productie sessie om de ambities van de raad te vertalen naar concrete ambities
4. Communicatieve Terugkoppeling Begin juli 2025	Deelnemers participatieproces en betrokken inwoners geïnformeerd over hoe hun inbreng landt in de toekomstvisie en over vervolgproces.	-	Deelnemers participatie, betrokken inwoners	-	(Mail)bericht naar deelnemers, Gemeentelijke kanalen

4 Participatiematrix oplossingsfase (juli-dec '25)

In onderstaande matrix staat hoe de participatieaanpak er voor de oplossingsfase uit ziet. De oplossingfase leidt tot een **concept Toekomstvisie 2040 waar de gemeenteraad een besluit over neemt**. Grijs = intern proces of experts, Blauw = rol voor de raad, Groen = rol voor inwoners.

Fase	Eindresultaat	(Participatie)vraag	Publiek	ruimte van inbreng	In te zetten gespreksvormen
1. Concrete speerpunten Juli-oktober 2025	Op strategische niveau bepaald hoe de gemeente de geformuleerde beleidsambities waar wil maken.	Welke strategische maatregelen en beleidskeuzes maakt de gemeente om de Ooststellingwerfse ambities waar te maken, gegeven de trends en ontwikkelingen waar we voor staan?	Dataspecialisten, interne collega's, experts	Adviseren	Intern proces met hulp van experts
		Wanneer zijn we tevreden in 2040? Hoe borgen en evalueren we straks de uitvoering van de toekomstvisie?	DT/ College	Beslissen	Interne gesprekken/sessies
2. Schrijven toekomstvisie Juli-oktober 2025	De informatie uit de vorige fasen wordt samengevoegd tot de definitieve toekomstvisie 2040.	Hoe vertalen we de informatie uit de vorige fasen in de concept-toekomstvisie 2040?	Werkgroep toekomstvisie (geen participatie)	-	-
3. Opleveren toekomstvisie November-december 2025	Besluitvorming over de toekomstvisie 2040.	Is dit de toekomstvisie 2040 die we als 'kompas' voor beslissingen in de komende jaren vast willen stellen?	DT/College, daarna Raad	Beslissen	Gebruikelijk intern proces
4. Communicatie (terugkoppeling) Januari 2026	Men is geïnformeerd over de toekomstvisie en weet wat er met de opgehaalde input is gedaan, hoe de gemeente de toekomstvisie gaat gebruiken en wat inwoners er van gaan merken.	Terugkoppeling met informatie over de toekomstvisie en het vervolg.	Interne collega's, inwoners, ondernemers	Informeren	Reguliere gemeentelijke communicatiekanalen